

Datum
2021-04-29

Om socialavgifter och löneskatter

Här gör vi en översiktlig beskrivning som ger grundläggande information om socialavgifterna.

Vad menas med socialavgifter?

I Socialavgiftslagen (2000:980) framgår att socialavgifterna är följande:

- sjukförsäkringsavgift
- föräldraförsäkringsavgift
- ålderspensionsavgift
- efterlevandepensionsavgift
- arbetsmarknadsavgift
- arbetsskadeavgift

Socialavgifterna betalas av arbetsgivare och egenföretagare som arbetsgivaravgifter och egenavgifter. Arbetsgivaravgifterna och egenavgifterna omfattar även allmän löneavgift, som dock inte är en socialavgift utan en ren skatt.

Vi använder här begreppet socialavgifter i enlighet med lagens terminologi, till skillnad från det mindre precisa ”sociala avgifter” som även kan omfatta olika frivilliga eller avtalsenliga avgifter, exempelvis avgifter till tjänstepensionssystem eller avtalsförsäkringar.

Socialavgifterna syftar i princip till att finansiera socialförsäkringssystemen i Sverige, och i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter framgår vad varje avgift ska finansiera. Där framgår exempelvis att sjukförsäkringsavgiften ska finansiera sjukpenning och en del näraliggande förmåner, föräldraförsäkringsavgiften ska finansiera bland annat föräldrapenning etc. För pensionssystemet finns omfattande regler för hur ålderspensionsavgifterna förs till AP-fonderna och även för övriga avgifter finns på motsvarande sätt olika regler.

Det är mot den här bakgrunden alltså sjukförsäkringen, föräldraförsäkringen, ålderspensionssystemet, efterlevandepensioner, arbetslöshetsförsäkringen m.m. och arbetsskadeförsäkringen som helt eller delvis finansieras med socialavgifter.

I ESV:s årliga publikation Inkomstliggaren, [Inkomstliggaren 2021 \(esv.se\)](https://www.esv.se/Inkomstliggaren-2021) finns uppdaterad information om arbetsgivaravgifter, socialavgifter och löneskatter. I Inkomstliggaren för 2021 på sidan 22 och framåt beskrivs inkomsttitelgrupp 1210 Arbetsgivaravgifter. Bland annat finns följande tabell som visar de olika delarna i arbetsgivaravgifterna.

1210 Arbetsgivaravgifter

Skattebas

På skattedeklarationen redovisar arbetsgivaren uppgifter om bruttolön, skattepliktiga förmåner och kostnadsavdrag. Utifrån dessa uppgifter beräknas sammanlagt underlag för arbetsgivaravgifter enligt 2 kap. socialavgiftslagen (2000:980). Den totala avgiftssatsen är 31,42 procent för 2021, se tabell nedan.

Avgiftssatser

Avgiftssatser för arbetsgivaravgifter framgår av nedanstående tabell.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Sjukförsäkringsavgift	4,35	4,35	4,85	4,35	4,35	3,55	3,55	3,55
Föräldraförsäkringsavgift	2,60	2,60	2,60	2,60	2,60	2,60	2,60	2,60
Arbetskadeavgift	0,30	0,30	0,30	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
Ålderspensionsavgift	10,21	10,21	10,21	10,21	10,21	10,21	10,21	10,21
Efterlevandepensionsavgift	1,17	1,17	1,17	0,7	0,7	0,60	0,60	0,60
Arbetsmarknadsavgift	2,91	2,64	2,64	2,64	2,64	2,64	2,64	2,64
Allmän löneavgift	9,88	10,15	9,65	10,72	10,72	11,62	11,62	11,62
Totalt	31,42	31,42	31,42	31,42	31,42	31,42	31,42	31,42

På sidan 214 och framåt i inkomstliggaren för 2021 beskrivs hur socialavgifter och löneskatter redovisas löpande i statens budget på inkomsthuvudgrupp 9200 Socialavgifter och löneskatter .

Går alla socialavgifter in i socialförsäkringen eller går en del till staten?

Omkring 1980 gick den dominerande delen av socialavgifterna till olika fonder och utgifterna som var knutna till fonderna betalades från dessa. Det gav en slags mer eller mindre löpande avstämning av om respektive system gav över- eller underskott. Successivt avvecklades senare alla dessa fonder förutom AP-fonderna och i stället går avgifterna tekniskt in som inkomst på statens budget och alla utgifter betalas ut från budgetens anslag.

Med undantag för huvuddelen av ålderspensionsavgifterna går alla socialavgifter in i statens budget och är inte öronmärkta för socialförsäkringen. Utgifterna för socialförsäkringarna betalas ut via anslag i statens budget. På så sätt påverkas saldot i statens budget om utgifterna skiljer sig från inkomsterna.

För ålderspensionssystemet finns detaljerade bestämmelser om hur avgifterna ska föras till inkomstpensionssystemet och premiepensionssystemet. Därefter finansieras hela pensionsutbetalningarna från AP-fonderna respektive premiepensionsfonderna och ingen effekt uppkommer i denna del på budgetens saldo. Däremot finns en effekt genom att den del av avgifterna som har beräknats överstiga det så kallade taket (en högsta nivå som berättigar till förmån) i inkomstpensionssystemet förs till staten. Detta är en del av pensionsöverenskommelsen. Vilka delar som på detta sätt ska föras till staten beslutas löpande som särskilda procentsatser av avgifterna. I Inkomstliggaren 2021 finns de aktuella procentandelarna för ålderspensionsavgiften beskrivna under inkomstitel 1214 Ålderspensionsavgift på sidan 24, se nedan.

1214 Ålderspensionsavgift

Ålderspensionsavgiften ska delfinansiera ålderspensionssystemet. Avgiftssatsen framgår av tabellen under inkomstitelgrupp 1210. Regeringen fastställer varje år andelar för fördelning av ålderspensionsavgiften till AP-fonden, Riksgäldskontoret och staten, se särskild förordning. Fördelningen av ålderspensionsavgiften är för 2021 fastställd till:

68,9 %	AP-fonderna
20,4 %	Riksgäldskontoret
10,7%	Staten

Den intäkt som för ett visst år redovisas på denna inkomstitel omfattar de belopp som redovisats på inkomstitel 9251 Ålderspensionsavgift med avdrag för de utbetalningar som görs till Ålderspensionssystemet och Premiepensionssparandet.

Erhållna ålderspensionsavgifter används (tillsammans med allmänna pensionsavgiften, se inkomstitel 1121) för att finansiera olika delar av ålderspensionssystemet. En del förs därför till Första-Fjärde AP-fonderna för att finansiera inkomstpensionssystemet, en del förs till Riksgälden för tillfällig förvaltning inom ramen för premiepensionssystemet. Den tredje och sista delen förs till staten och kvarstår därmed på inkomstiteln.

Författningar m.m.

Lag (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.

Förordning (1998:1340) om inkomstgrundad ålderspension.

Förordning (2020:967) om fastställande av andelar för fördelning av ålderspensionsavgifter och statliga ålderspensionsavgifter under år 2021.

Socialförsäkringssystemet har inte skapats vid en enskild tidpunkt, utan delarna har beslutats mer eller mindre var för sig. I någon mening är det tänkt att socialavgifterna ska täcka motsvarande utgifterna, men det har inte varit renodlat och riksdagen har många gånger fattat beslut som fått en annan innebörd. Framför allt handlar dock den här frågan främst om graden av försäkringsmässighet i de olika förmånssystemen – alltså om det ska finnas en nära koppling mellan betalda avgifter, ”premier” i ett renodlat försäkringssystem, och rätt till förmån, eller inte.

När det gäller avgifterna som sådana, räknas den allmänna löneavgiften inte till socialavgifterna, men tas ut på samma sätt som en av arbetsgivaravgifterna. Den har aldrig varit avsedd att vara något annat än en skatt. På 1970-talet när systemet med arbetsgivaravgifter växte till ungefär nuvarande omfattning, infördes också avgifter som inte hade någon närmare koppling till sina ändamål, exempelvis barnomsorgsavgift och vuxenutbildningsavgift. Här fanns ingen förmån som var knuten till avgiften, även om dessa avgifter i budgeten som helhet kunde bidra till finansiering av verksamheten. Senare har just dessa avgifter avskaffats, men andra avgifter kan eventuellt ha mindre delar som har motsvarande karaktär. Sammantaget har det alltså inte funnits regler som innebär en fullständig koppling mellan avgifter och försäkringsutgifter i modern tid.

För ålderspensionssystemet har riksdagen som nämnts särskilt beslutat att en del av avgiften ”över taket” inte ska ge någon förmån och därför föras till staten. Så var det inte riktigt i det gamla ATP-systemet, men förändringar gjordes under det systemets livslängd. Det nuvarande pensionssystemet har innehållit den nu

gällande principen sedan sin tillkomst i mitten på 90-talet och där har det alltså inte funnits någon avsikt att socialavgifterna skulle gå helt till pensionerna.

Både för sjuk- och föräldraförsäkringen, arbetsskadeförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen fanns fram till 1980- och 1990-talet system med olika fonder och motsvarande lösningar där över- och underskott i relationen mellan avgifter och utgifter reglerades. Dessa lösningar är numera sedan länge avskaffade efter beslut av regeringen och riksdagen.